

ת"פ 14360/01/17 - מחלקה לחקירות שוטרים - מח"ש נגד יסמין קונטנטה

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 14360-01-17 מחלקה לחקירות שוטרים - מח"ש נ' קונטנטה
בפני כבוד השופט ירון מינטקביץ

בעניין: מחלקה לחקירות שוטרים - מח"ש ע"י עו"ד
בתיא קוליץ

נגד

יסמין קונטנטה ע"י עו"ד נתן לוי

הנאשמת

הכרעת דין

רקע

נגד הנאשמת הוגש כתב אישום המייחס לה עבירות של התעללות ומרמה הפרת אמונים, ואלו עובדותיו:

הנאשמת שירתה כשוטרת במשמר הגבול.

ביום 28.02.16 בסמוך לשעה 01:00 נעצרו מספר בני משפחה פלסטינית והובאו לבסיסה של הנאשמת. בין העצורים היתה קטינה, אשר הובאה כשידיה כבולות באזיקים ועיניה מכוסות (להלן: **המתלוננת**).

הנאשמת ניסתה להצטלם עם המתלוננת ללא הסכמתה, אך שוטרת שהיתה בבסיס מנעה ממנה לעשות כן. כמו כן הנאשמת צילמה את בני משפחתה של המתלוננת ללא הסכמתם. לאחר מכן נאמר לנאשמת ללוות את המתלוננת לשירותים. המתלוננת התקשתה לעשות כן, משום שידיה היו כבולות באזיקים והנאשמת משכה בשערה בחזקה על מנת לזרזה. לאחר שליוותה הנאשמת את המתלוננת לשירותים החזירה אותה למקומה ומשכה בשערה בחזקה פעם נוספת, על מנת להושיבה.

יריעת המחלוקת

הנאשמת הודתה בתשובתה לאישום במלוא עובדותיו של כתב האישום, בהסתייגות כי עיניה של המתלוננת לא היו מכוסות בעת ביצוע המעשים, והמאשימה לא חלקה על כך. עם זאת, הנאשמת חלקה על הפרשנות המשפטית שנתנה המאשימה למעשיה וטענה כי הם מקימים עבירת תקיפה בלבד, ולא התעללות או מרמה והפרת אמונים.

משכך נקבע התיק לשמיעת סיכומי הצדדים בשאלה המשפטית בלבד.

עמוד 1

טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה טענה, כי מעשיה של הנאשמת מקימים את יסודותיהן של עבירות ההתעללות והפרת האמונים. לענין עבירת ההתעללות טענה, כי היסודות הנפשי והפיזי במעשי הנאשמת, כמו גם הביזוי וההשפלה הכרוכים בהם מקימים את עבירת ההתעללות. ביחס לעבירת הפרת האמונים טענה, כי מעשיה של הנאשמת חורגים מסטנדרט ההתנהגות הראויה המצופה משוטרת בתפקיד ועל כן הם מקימים את עבירת המרמה הפרת האמונים.

בטיעון משלים אותו הגישה המאשימה לאחר שמיעת הסיכומים נטען, כי צילומם של בני משפחת המתלוננת והנסיון לצילומה של המתלוננת הם שמקימים את עבירת המרמה והפרת האמונים, בשל פגיעתם החמורה בציבור. מנגד הבהירה המאשימה, כי לשיטתה המעשים אינם מקימים עבירה של פגיעה בפרטיות.

ב"כ הנאשם טען, כי עובדות כתב האישום מקימות עבירה של תקיפה בלבד וביקש להרשיע להרשיעה בעבירה זו, ולא בעבירות אשר יוחסו לה.

דין והכרעה

עבירת ההתעללות

עבירת ההתעללות בקטין או בחסר ישע קבועה בסעיף 368ג לחוק העונשין, וזו לשונו:

"העושה בקטין או בחסר ישע מעשה התעללות גופנית, נפשית או מינית, דינו - מאסר שבע שנים; היה העושה אחראי על קטין או חסר ישע, דינו - מאסר תשע שנים".

המחוקק לא הגדיר מהי התעללות, אך פסיקתו של בית המשפט העליון דנה בענין זה בהרחבה. ר' למשל ע"פ 7704/13 יעקב מרגולין נ' מדינת ישראל (פרשת בית החולים "איתנים"):

"העדרה של הגדרה חקוקה מקשה על מלאכת הפרשנות. ברם, בעשרים וחמש השנים שעברו מאז תיקון החוק, ובעקבות הפסיקה, קרמה העבירה עור וגידים... גם בפסיקה קשה למצוא הגדרה חתוכה וברורה. ואולם, ה"יש" שבחוק וההתפתחות בפסיקה עשויים לסלול יחד דרך פרשנית.

חשוב לתת סימנים בעבירת ההתעללות, בשל העדר הגדרה של המחוקק וכדי לסייע לבית המשפט להכריע במקרה הגבולי והחדש. ניתן להתרשם שאף הפסיקה צעדה בנתיב זה. נפסק כי קיומם של סימנים שונים יכול ללמד על התעללות, על אף שהעדרו של אחד או כמה מהם אינו שולל את התרחשותה. ראשון, התעללות מאופיינת בפוטנציאל לגרימת סבל או נזק לקורבן. סבל זה נבחן מנקודת מבטו של המתבונן מן הצד, ולא דווקא מנקודת מבטו של הקורבן - אשר פעמים רבות תלוי בנאשם ומאמץ את נקודת מבטו הפסולה (עניין פלונית, עמוד 169). שני, התנהגות המאופיינת באכזריות, בהטלת אימה משמעותית על הקורבן, בביזוי, השפלה או דיכוי (ראו ע"פ 4698/06 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 2 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל (24.09.2007) (להלן: עניין פלוני)). שלישי, לעיתים קרובות תאופיין התעללות בסדרת מעשים מתמשכת. במקרה כזה, יתכן שכל מעשה כשלעצמו אינו עולה לכדי התעללות, אולם הצטרפותם יכולה להפכם לכזו (עניין פלונית, עמוד 169; ראו והשוו לפירושו של הרב הירש דלעיל). רביעי, מידת פער הכוחות, יחסי התלות וטיב

הקשר בין הקורבן לנאשם, מהווה שיקול רלוונטי (ראו והשוו לעניין נקאש, עמוד 80). חמישי, פעמים רבות מטרת ההתעללות היא להטיל את מרות המתעלל על קורבנו, להענישו או להפחידו (עניין פלוני, עמוד 169). שישי, עוצמת חוסר הישע של הקורבן יכולה להוות אינדיקציה נוספת לקיומה של התעללות. כך, לדוגמא, צוין כי "אינה דומה הכאת ילד בן שתיים עשרה להכאת ילד בן שנתיים" (ע"פ 6274/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 303, 293 (2000)). רשימה זו אינה סגורה וממצה. היא מצביעה על כיוון לאיתור מקרי ההתעללות. יוער כי בעניין פלוני הובעה עמדתו של השופט י' אלון שהיסוד העובדתי שלוב במעין יסוד נפשי - "הלוך נפש פסול מצד העושה" הנתפס בעיני המתבונן מן הצד כבלתי מוסרי. לדעתי יש לשים דגש על מושכלות יסוד, והן כי היסוד הנפשי הנדרש בעבירה זו הוא מחשבה פלילית - מודעת לטיב המעשה ולקיום הנסיבות (ראו סעיף 20(א) לחוק העונשין; ע"פ 5224/97 מדינת ישראל נ' רחל שדה אור, פ"ד נב(3) 383, 374 (1998); עניין פלוני, עמוד 171).

משכך, הפסיקה מפרשת את עבירת ההתעללות כעבירה בעלת "ערך מוסף" שלילי וחומרה עודפת, המבחינות בינה ובין עבירות פליליות "שגרתיות" ומיוחדות אותה. משכך, אין די בכך שמדובר במקרה חמור "סתם", ועל המאשימה להוכיח את קיומן של נסיבות מחמירות ממשיות על מנת לבסס את יסודות העבירה, כפי שפורט בע"פ 7704/13 הנ"ל.

במקרה שלפני, הנאשמת משכה בשערותיה של המתלוננת בחזקה פעמיים וכן ניסתה לצלם את עצמה לצידה. לא מצאתי כי מעשים אלו עולים לכדי התעללות, כפי שפורשה העבירה בפסיקה, ואסביר:

אינני מקל ראש ולו במעט במעשיה של הנאשמת. מדובר במעשים חמורים אשר לא ניתן לקבלם. ועם זאת, שתי משיכות בשיער וניסיון צילום תמונה, שכולם מבוצעים בפרק זמן קצר, אינם מהווים סדרת מעשים מתמשכת ואין בהם אכזריות יוצאת דופן. כמו כן, אמנם המתלוננת היתה עצורה ונתונה למרותה של הנאשמת, אך הדבר היה רק לפרק זמן קצר והאירוע כולו התרחש בתחנת משטרה, בקרבת שוטרים אחרים ובני משפחתה של המתלוננת.

אוסף על כך, כי אין לפני כל אינדיקציה לפגיעה או לסבל אשר נגרמו למתלוננת בשל המעשים, בודאי שלא בעוצמה הנדרשת לביסוסה של עבירת ההתעללות.

לאור אלה ראיתי לזכות את הנאשמת מעבירת ההתעללות, ולהרשיעה בעבירת התקיפה העולה ממעשיה, כפי שגם בא כוחה אישר בהגנותו.

עבירת הפרת האמונים

בנוסף לעבירת ההתעללות ייחסה המאשימה לנאשמת עבירה של מרמה והפרת אמונים. בכתב האישום לא פרשה המאשימה לאילו ממעשיה של הנאשמת כיוונה בעבירה זו, אך בהשלמת טיעון כתובה אותה הגישה המאשימה הובהר, כי לשיטת המאשימה הניסיון לצילומה של המתלוננת וצילומם של בני משפחתה מקימים עבירה זו. לטענת ב"כ המאשימה מדובר ב"סעיף סל" רחב המכיל בתוכו כל חריגה מנורמת ההתנהגות המצופה מעובד הציבור, מקום בו לא ניתן להאשימו בעבירה אחרת.

לא ניתן לקבל פרשנות זו של המאשימה.

עבירת הפרת האמונים מהווה כלי מרכזי לשמירה על אמון הציבור בעובדי ובמשרתי הציבור. חשיבותה של עבירה זו להגנה על שלטון החוק ולשמירת תפקודו התקין וההגון של השירות הציבורי ברורה וידועה. ר' לענין זה דנ"פ 1397/03 מדינת ישראל נ' שבס:

"אכן, האיסור הפלילי על הפרת אמונים הוא מכשיר מרכזי למאבקה של החברה לשמירה על טוהר השירות והשורות, למניעת סטיות מהשורה ולהבטחת אמון הציבור במשרתי הציבור. ביטולה של העבירה או אף צמצומה מעבר לנדרש יפגעו בכוחה של החברה להגן על עצמה מפני עובדי ציבור העושים שימוש לרעה בכוח השלטון. כוח זה הופקד בידיהם בנאמנות. הסנקציה הפלילית נועדה להבטיח כי הנאמנות תישמר, וכי כוח השלטון לא ייפך לשלטון הכוח. רוצים אנו לקיים בישראל חברה מתקדמת, הבנויה על מינהל ציבורי תקין, על שלטון החוק ועל יחסי אנוש המעוצבים על בסיס של יושר, הגינות וטוהר מידות. האיסור הפלילי על הפרת אמונים נועד להבטיח מטרות אלה."

לצד זאת, הובהר בפסק הדין, כי יש לתחום את גבולותיה של העבירה ולעשות בה שימוש במקרים המתאימים בלבד:

"אכן, גבולותיה של הפרת אמונים מעורפלים הם. התרופה למצב דברים זה אינה בביטולה של העבירה, אלא בפירושה הראוי."

ר' למשל גם ת"פ (מח' ת"א) 28768-07-15 מדינת ישראל נ' דוד יוסף:

"כל עובד ציבור הפועל באופן שאינו מגשים את האינטרס שעל מילוי הופקד - מפר אמונים. עם זאת נקבע, כי מטרת המחוקק בעבירה זו לא תושג על-ידי קביעת קנה-מידה מופרז לאחריותו של עובד הציבור בפלילים, אלא על-ידי קביעת מבחן מתקבל על הדעת, ושמירה קפדנית על כך שרמה זאת תושג הלכה למעשה. שכן לעתים יש טעם לפגם, אך אין עבירה של הפרת אמונים."

הפרשנות המרחיבה אותה מציעה המאשימה, כי כל חריגה של שוטר מנורמת ההתנהגות המצופה ממנו תהווה עבירה של הפרת אמונים, מרוקנת מתוכן את תכליתה של העבירה, ומחילה אותה גם על מעשים אשר פגיעתם בתקינות המנהל, בטוהר המידות או באמון הציבור ברשות הם מינוריים ואינם חוצים את הרף הפלילי.

אכן, מעשיה של הנאשמת חמורים וברורה פגיעתם במתלוננת ובני משפחתה. ועדיין המעשים אינם חורגים מגבולותיו של המקרה שלפני ואינם משליכים כלל הציבור, כפי שטענה המאשימה. גם טענותיה של המאשימה ביחס לפוטנציאל הנזק האפשרי שהיה נגרם לו היתה הנאשמת מפיצה את התמונות לא בוססו, ולו מהטעם שאין כל אינדיקציה כי הנאשמת התכוונה להפיץ ברבים את התמונות אותן צילמה, והדבר כלל לא נזכר בכתב האישום.

יתרה מכך, בתוספת לחוק המשטרה (דין משמעתי, בירור קבילות שוטרים והוראות שונות (התשס"ו-2005), הוגדרו העבירות המשמעטיות בהן ניתן להעמיד שוטרים לדין. סע' 3 לתוספת קובע כי **"התנהגות שאינה הולמת שוטר או שיש בה כדי לפגוע בתדמית המשטרה"** מהווה עבירת משמעת. הוראה דומה ניתן למצוא גם בס' 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963 לפיו עובד מדינה אשר **"התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה או התנהג התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה"** עבר עבירת משמעת.

מכאן עולה, כי המחוקק יצר הסדר שלילי, לפיו חריגה מנורמת ההתנהגות הרצויה מהווה עבירה בדין המשמעתי בלבד, ולא בדין הפלילי. פרשנותה של המאשימה לעבירת המרמה והפרת אמונים מאמצת למעשה את הגדרת העבירה המשמעטית אל תוך הדין הפלילי ויוצרת הקבלה בינה ובין עבירת המרמה והפרת האמונים, וזאת בניגוד לכוונת המחוקק

ולפסיקה המחייבת.

לסיום אומר, כי המאשימה לא הציגה ולו מקרה אחד בו אומצה הפרשנות אותה היא מציעה לעבירת המרמה והפרת אמונים. ע"פ (מחוזי י-ם) 7431/03 אליו הפנתה המאשימה, עניינו הוא שוטר שהורשע בהפרת אמונים לאחר שקיים יחסי מין עם אסירה עליה שמר - והתקשיתי למצוא קווי דמיון בין המקרים.

לאור אלה, מזכה את הנאשמת מעבירת מרמה והפרת האמונים.

סיכום

מזכה את הנאשמת מעבירות המרמה והפרת אמונים והתעללות ומרשיעה בתקיפה.

ניתנה היום, כ' סיוון תשע"ז, 14 יוני 2017, בהעדר הצדדים (על פי הסכמתם).